

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY

VERICA TRSTENJAK

prednesené 29. novembra 2007¹

I — Úvod

medzi zmluvnými stranami a úradmi a verejnými inštitúciami jazyk odosielaajúceho členského štátu.

1. Predmetom prejednávanej veci je výklad článku 8 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (ďalej len „nariadenie č. 1348/2000“)² a osobitne otázky, či môže adresát odmietnuť prevzatie návrhu na začatie konania doručovaného v občianskoprávnom konaní vedenom v inom štáte v prípade, keď táto písomnosť síce bola riadne preložená do úradného jazyka prijímajúceho členského štátu, no prílohy pripojené k návrhu na začatie konania do tohto jazyka preložené neboli a adresát tvrdí, že jazyku odosielaajúceho členského štátu nerozumie aj napriek tomu, že pri výkone svojej podnikateľskej činnosti uzavrel zmluvu, v ktorej bolo dohodnuté používať v písomnom styku

2. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Bundesgerichtshof vychádza zo žaloby o náhradu škody spôsobenej chybným stavebným projektom, ktorú podala Industrie- und Handelskammer Berlin (ďalej len „IHK Berlin“) proti architektonickej kancelárii Nicholas Grimshaw & Partners Ltd, spoločnosti podľa anglického práva (ďalej len „kancelária Grimshaw“). IHK Berlin žaluje kanceláriu Grimshaw zo zodpovednosti za vady. V incidenčnom konaní vedú účastníci konania spor o tom, či bol návrh na začatie konania kancelárii Grimshaw riadne doručený. Do konania ešte pristúpila projektová kancelária Weiss und Partner (ďalej len „kancelária Weiss“), usadená v Aachene.

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

2 — Ú. v. ES L 160, s. 37; Mim. vyd. 19/010, s. 227.

II — Právny rámec

3. Odôvodnenia č. 8 a 10 nariadenia č. 1348/2000 znejú:

„(8) Na dosiahnutie efektívnosti tohto nariadenia sa možnosť odmietnuť doručenie písomností obmedzuje iba na výnimočné situácie.

(10) Z dôvodu ochrany záujmov adresáta by sa doručenie malo vykonať v úradnom jazyku alebo v jednom z úradných jazykov miesta, kde sa má doručiť, alebo v inom jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie.“

4. Článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 stanovuje:

„Odmietnutie prevzatia písomnosti

1. Prijímajúci orgán informuje adresáta, že môže odmietnuť prevziať doručovanú písomnosť, ak nie je v jednom z týchto jazykov:

a) v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo ak je v danom členskom štáte viac úradných jazykov, v úradnom jazyku alebo v jednom z úradných jazykov miesta, kde sa má doručiť, alebo

b) v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie.“

III — Skutkové okolnosti, spor vo veci samej, prejudiciálne otázky a konanie na Súdnom dvore

5. IHK Berlin si na základe zmluvy o architektonické dielo zo 16. februára 1994 uplatňuje voči kancelárii Grimshaw, spoločnosti podľa anglického práva so sídlom v Londýne, zodpovednosť za škodu spôsobenú chybným projektom. V predmetnej zmluve sa kancelária Grimshaw zaviazala vyhotoviť technickú štúdiu pre stavebný zámer v Berlíne. V bode 3.2.6 tejto zmluvy o architektonické dielo bolo stanovené:

„Služby sa poskytnú v nemeckom jazyku. Písomný styk medzi [IHK Berlin] a [kancelá-

riou Grimshaw] a úradmi a verejnými inštitúciami sa bude uskutočňovať v nemeckom jazyku.“

žaloby so všetkými týmito prílohami oboznamená, a najmä nie s tými, ktoré sa týkajú zistenia a odstránenia väd a súvisiacich nákladov. Obsah príloh, o ktoré sa opiera IHK Berlin, je pritom čiastočne prevzatý do návrhu na začatie konania.

V článku 10.2 tejto zmluvy sa uvádza:

„Výlučne príslušným na rozhodovanie sporov je súd v Berlíne.“

V článku 10.4 tejto zmluvy sa uvádza:

„Táto zmluva sa riadi nemeckým právom.“

6. IHK Berlin doručila na nemecký súd rovnopisy návrhu na začatie konania spolu so všetkými prílohami, na ktoré sa v tomto podaní odvoláva, aby mohli byť doručené kancelárii Grimshaw. Tieto prílohy zahŕňajú zmluvu o architektonické dielo uzavretú medzi účastníkmi konania, dodatky k tejto zmluve spolu s ich návrhmi, výňatok zo súťažných podkladov a početnú poštu, okrem iného pochádzajúcu aj od kancelárie Grimshaw, v súvislosti s písomným stykom so spoločnosťami poverenými zistením a odstránením údajných väd. Podľa informácií poskytnutých Bundesgerichtshof nebola kancelária Grimshaw pred podaním

7. Návrh na začatie konania z 29. mája 2002, ktorým si na základe zmluvy o architektonické dielo uplatňuje IHK Berlin voči kancelárii Grimshaw náhradu škody, už bol tejto kancelárii doručený v nemčine 20. decembra 2002. Po tom, čo toto podanie kancelária Grimshaw najprv odmietla prevziať z dôvodu chýbajúceho prekladu do angličtiny, jej bol 23. mája 2003 v Londýne odovzdaný návrh na začatie konania v angličtine a jeho prílohy v nemčine.

8. Podaním z 13. júna 2003 namietla kancelária Grimshaw neplatnosť doručenia z dôvodu, že prílohy návrhu na začatie konania neboli preložené do angličtiny, a preto odmietla prevziať návrh na začatie konania, ktorého doručenie s odvolaním sa na článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 považovala za neplatné. Kancelária Grimshaw zároveň vzniesla námietku premlčania a navrhla, aby bola do konania pribratá kancelária Weiss, ktorá na nemeckých súdoch vystupovala ako vedľajší účastník konania.

9. Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, Landgericht Berlin v medzitýmnom rozsudku konštatoval, že návrh na začatie konania bol riadne doručený 23. mája 2003. Odvolanie kancelárie Grimshaw bolo rozsudkom Kammergericht Berlin zamietnuté. Vedľajší účastník konania — kancelária Weiss — podal proti tomuto rozsudku opravný prostriedok „revision“ na vnútroštátny súd Bundesgerichtshof.

s podaním návrhu, resp. keď žalovaný bol so všetkými prílohami oboznámený už pred podaním žaloby. Vnútroštátny súd poukazuje na to, že v prejednávanej veci nebola kancelária Grimshaw oboznámená so všetkými dokumentmi, a najmä nie s tými, ktoré sa týkajú zistenia a odstránenia väd a súvisiacich nákladov. Podľa vnútroštátneho súdu nemožno takéto dokumenty považovať za nepodstatné detaily, pokiaľ od ich posúdenia môže závisieť rozhodnutie reagovať na návrh na začatie konania.

10. Bundesgerichtshof uvádza, že podľa nemeckého občianskeho súdneho poriadku tvorí návrh na začatie konania a k nemu pripojené prílohy, na ktoré odkazuje, jeden celok a že žalovanému musia byť poskytnuté všetky žalobcom uvádzané informácie, ktoré potrebuje na svoju obhajobu. Preto sa podľa neho platnosť doručenia návrhu na začatie konania nedá posudzovať oddelene od doručenia príloh z dôvodu, že podstatné informácie údajne vyplývajú už z návrhu na začatie konania a že právo byť vypočutý je zabezpečené tým, že na svoju obhajobu bude mať žalovaný ešte dost príležitostí v priebehu konania.

11. Od tejto zásady sa podľa Bundesgerichtshof možno odchýliť, len ak nedôjde k podstatnému zásahu do práva žalovaného na potrebné informácie, napríklad vtedy, keď bola príloha nepriložená k návrhu na začatie konania zaslaná takmer súčasne

12. Bundesgerichtshof ďalej uvádza, že nemčinu ani jeden z orgánov poverených zastupovaním kancelárie Grimshaw neovláda, a obhajuje názor, že nariadenie č. 1348/2000 je možné vykladať tak, že prevzatie podania nemožno odmietnuť preto, lebo k nemu pripojené prílohy nie sú preložené. Článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 totiž o práve odmietnuť prevzatie príloh nič nehovorí. Okrem toho podľa vzorového tlačiva, ktoré je podľa článku 4 ods. 3 nariadenia č. 1348/2000 určené na podávanie žiadostí o doručenie do iných členských štátov, je nevyhnutné poskytnúť informácie o povahe a jazyku písomnosti výhradne v súvislosti s doručovanou písomnosťou

(pozri body 6.1 a 6.3 vzorového tlačiva), nie však, pokiaľ ide o prílohy, pri ktorých stačí uviesť ich počet (pozri bod 6.4 vzorového tlačiva). Jediným, na čom pritom podľa Bundesgerichtshof záleží, je, či daná písomnosť predstavuje doručovanú písomnosť v zmysle nariadenia č. 1348/2000, pričom podoba vzorového tlačiva nemá na túto otázku najmenší vplyv.

13. Za predpokladu, že by nebolo možné odmietnuť prevzatie písomnosti z dôvodu, že jeho prílohy nie sú preložené, Bundesgerichtshof uvádza, že podľa neho zmluva, v ktorej sa žalovaný so žalobcom dohodli na písomnom styku v nemčine, nestačí na to, aby bolo žalovanému odopreté právo odmietnuť prevzatie písomnosti na základe článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1348/2000. Toto zmluvné dojednanie neznamená, že by žalovaný rozumel nemčine v zmysle nariadenia č. 1348/2000.

14. Napokon za predpokladu, že zmluvné dojednanie nemožno považovať za dôvod na domnienku o znalosti jazyka, si Bundesgerichtshof kladie otázku, či možno prevzatie písomnosti odmietnuť vždy, keď nie sú preložené prílohy, alebo či existujú výnimky, napríklad vtedy, keď žalovaný už má k dispozícii preklad prílohy alebo keď je text prílohy prevzatý do návrhu na začatie konania a tento návrh je preložený. Takým by mohol byť aj prípad, keď dokument zaslaný ako príloha je vyhotovený v jazyku, na ktorého používaní sa strany platne dohodli v zmluve. Bundesgerichtshof poukazuje

na príklad cezhraničných zmlúv, v ktorých zmluvné strany so slabším postavením, ktoré by prípadne bolo treba chrániť, ako napríklad spotrebiteľia, súhlasia s písomným stykom v jazyku podnikateľa. V prejednávanej veci však kancelária Grimshaw uzavrela zmluvu pri výkone podnikateľskej činnosti. Preto podľa vnútroštátneho súdu netreba kanceláriu Grimshaw osobitne chrániť, a tak ani nie je nevyhnutné priznávať jej právo odmietnuť prevzatie písomnosti.

15. Vzhľadom na svoje pochybnosti o výklade nariadenia č. 1348/2000 prerušil Bundesgerichtshof konanie a predložil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 8 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch vykladať v tom zmysle, že adresát nemá právo odmietnuť prevzatie doručovanej písomnosti, ak neboli v jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielaajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, vyhotovené len prílohy doručovanej písomnosti?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku:

Má sa článok 8 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1348/2000 vykladať v tom zmysle, že adresát ‚rozumie‘ jazyku odosielajúceho členského štátu v zmysle tohto nariadenia už len z toho dôvodu, lebo sa v rámci výkonu svojej podnikateľskej činnosti v zmluve s navrhovateľom dohodol, že písomný styk bude prebiehať v jazyku odosielajúceho členského štátu?

3. V prípade zápornej odpovede na druhú otázku:

Má sa článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 vykladať v tom zmysle, že adresát sa nesmie odvolávať na tento článok na účely odmietnutia prevzatia takých príloh k písomnosti, ktoré neboli vyhotovené v jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, ak v rámci výkonu svojej podnikateľskej činnosti uzatvorí zmluvu, ktorou dohodne, že písomný styk bude prebiehať v jazyku odosielajúceho členského štátu, a tieto prílohy sa jednak týkajú tohto písomného styku a jednak sú vyhotovené v dohodnutom jazyku?“

16. Na konaní sa zúčastnili kancelária Grimshaw, kancelária Weiss, IHK Berlin, francúzska, talianska, slovenská a česká vláda a Komisia.

17. Na pojednávaní 24. októbra 2007 predniesli svoje pripomienky a na otázky Súdneho dvora odpovedali kancelária Weiss, kancelária Grimshaw, francúzska vláda a Komisia.

IV — Tvrdenia účastníkov konania

A — O prvej prejudiciálnej otázke

18. Podľa kancelárie Weiss sa má článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 vykladať v tom zmysle, že na základe tohto ustanovenia je adresát oprávnený odmietnuť prevzatie písomnosti aj vtedy, keď prílohy doručovanej písomnosti nie sú vyhotovené v jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku

odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie.

nevyhnutný na obhajobu žalovaného. Práve naopak, všetky prílohy musia byť preložené, lebo ich znalosť umožňuje rozhodnúť sa nielen o tom, či je potrebné brániť sa, ale aj akým spôsobom a akými prostriedkami. Niektoré prostriedky obhajoby môžu byť prípadne zrejmé len po vzhliadnutí príloh, pričom nemusia nevyhnutne nadväzovať na skutočnosti, ktoré uviedol žalobca. Kancelária Grimshaw napokon tvrdí, že absencia prekladu všetkých príloh návrhu na začatie konania je v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania, keďže v čisto vnútroštátnom konaní v Nemecku by boli všetky prílohy dostupné v nemčine.

19. Kancelária Grimshaw vychádza zo zásady, že adresát je oprávnený odmietnuť prevziať písomnosť, aj keď do jazyka prijímajúceho členského štátu alebo jazyka odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, nie sú preložené len prílohy návrhu na začatie konania. Podľa samotného znenia článku 8 nariadenia č. 1348/2000 písomnosťami sú nielen advokátmi vypracované návrhy na začatie konania, ale aj všetky listiny a písomné dôkazné prostriedky, ktoré boli podané na účely doručenia. Zmysel a účel ustanovení článku 5 ods. 1 a článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 jednoznačne vedú k záveru, že pojem „písomnosť“ sa na prílohy pripojené k návrhu na začatie konania vzťahuje. Kancelária Grimshaw sa odvoláva aj na rokovacie poriadky Súdneho dvora (článok 29 ods. 3) a Súdu prvého stupňa (článok 35 ods. 3), z ktorých vyplýva, že návrh na začatie konania a prílohy sa musia považovať za jeden celok. Oba musia byť vyhotovené v rovnakom jazyku, t. j. prípadne v jazyku, ktorému žalovaný rozumie. Podľa kancelárie Grimshaw však neexistuje žiadne kritérium, ktoré by dávalo dostatočnú právnu istotu pri určovaní, ktorý preklad je

20. IHK Berlin poukazuje na to, že súčasne s návrhom na začatie konania dostala kancelária Grimshaw aj prílohy, na ktoré sa v tomto návrhu odkazuje. IHK Berlin tvrdí, že právo adresáta odmietnuť prevziať písomnosť na základe článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 sa podľa znenia a koncepcie tohto nariadenia vzťahuje iba na súdne písomnosti. V tomto zmysle nemajú prílohy charakter písomnosti. V ich prípade totiž ide skôr o ďalšiu zásielku. Podľa IHK Berlin nie je na účely riadneho oboznámenia žalovaného s predmetom a dôvodom žaloby potrebné prekladať obsiahle prílohy, v ktorých je prípadne dôležité len jediné ustanovenie. Dôkazy o uvádzaných skutočnostiach sa predkladajú v priebehu konania a v tomto štádiu je aj kedykoľvek možné dať preložiť dokumenty, ktoré neboli preložené pri

podaní žaloby. Nútiť žalobcu, aby prekladal všetky prílohy, môže viesť k nadmerným nákladom a je v rozpore s účelom nariadenia, ktorým je urýchliť súdne konanie.

Z toho dôvodu treba adresátovi priznať právo odmietnuť písomnosť, aj keď požiadavky na preklad stanovené v článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 nie sú splnené len v prípade jednej alebo niekoľkých príloh.

21. Francúzska vláda presadzuje názor, že preklad všetkých dokumentov zasielaných v jazyku, ktorému adresát rozumie, je nevyhnutným predpokladom na ochranu jeho záujmov a zabezpečenie práva na obranu. Domnieva sa tiež, že na všetky dokumenty, ktorých sa doručovanie týka, či už ide o vlastné doručované písomnosti, alebo o ich prílohy, sa vzťahujú rovnaké predpisy o doručovaní a najmä rovnaká povinnosť prekladu. Prílohy písomnosti sú totiž jej neoddeliteľnou súčasťou. Článok 8 ods. 2 nariadenia č. 1348/2000 ostatne stanovuje, že keď adresát odmietne doručovanú písomnosť, prijímajúci orgán vráti odosielajúcemu orgánu dokumenty, ktorých preklad sa požaduje. Zo znenia tohto článku teda vyplýva, že preklad možno vyžadovať pri všetkých zasielaných dokumentoch, a nielen pri vlastnej doručovanej písomnosti.

22. Talianska vláda s poukázaním na použitie množného čísla v podstatnom mene „písomnosti“ zastáva názor, že článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že adresát môže odmietnuť prevziať doručovanú písomnosť, pokiaľ sú k nej pripojené prílohy vyhotovené v inom jazyku, než je úradný jazyk prijímajúceho členského štátu alebo jazyk odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie.

23. Slovenská vláda vzhľadom na režim zavedený nariadením č. 1348/2000 predovšetkým v jeho odôvodneniach konštatuje, že v záujme jednotného výkladu a uplatňovania nariadenia treba pod pojmom „doručovaná písomnosť“ rozumieť nielen hlavnú písomnosť, ale aj prílohy, ktoré boli adresátovi doručované súčasne s ňou. Aby sa adresát mohol dôkladne oboznámiť s písomnosťou, ktorá mu bola v danej veci doručená, a aby na súde odosielajúceho členského štátu mohol účinne uplatňovať svoje práva, je nevyhnutné, aby presne poznal obsah celej doručovanej zásielky. Z toho dôvodu sa slovenská vláda domnieva, že článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že adresát je na základe článku 8 ods. 1 oprávnený odmietnuť prevziať doručovanú písomnosť, aj keď do jazyka prijímajúceho štátu alebo do jazyka odosielajúceho štátu, ktorému adresát rozumie, nie sú preložené len prílohy doručovanej písomnosti.

24. Podľa českej vlády treba považovať prílohy a návrh na začatie konania, ku ktorému sú pripojené, za jeden celok, a musí sa na ne uplatňovať rovnaký jazykový režim. Hlavným dôvodom svedčiacim v prospech takéhoto stanoviska je, že význam, aký v konaní majú pre žalovaného a súd prílohy návrhu na začatie konania, oprávňuje vykladať právo na spravodlivé konanie tak, že zahŕňa aj právo žalovaného oboznámiť sa s obsahom príloh. Tieto prílohy musia byť preložené, aj keď ich hlavné pasáže žalobca cituje v podanej žalobe alebo ich uvádza iným spôsobom. Medzi účastníkmi konania je potrebné nastoliť rovnováhu, čo v súdnom spore znamená nevyhnutnú rovnosť zbraní. Keď žalobca pripojí k návrhu na začatie konania prílohu, možno predpokladať, že pozná jej obsah, a preto je nevyhnutné, aby to platilo aj pre žalovaného. Zhrnutie relevantných pasáží v návrhu na začatie konania samo osebe na právach žalovaného nič nemení. Článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 treba vykladať v tom zmysle, že adresát je oprávnený odmietnuť prevziať písomnosť, aj keď sú v inom jazyku, než je úradný jazyk alebo jazyk, ktorému adresát rozumie, vyhotovené len prílohy.

25. Komisia v prvom rade poukazuje na to, že vo všeobecnosti je predmetom príloh návrhu na začatie konania poskytnúť doplňujúce informácie, resp. preukázať pravdivosť

skutočností uvádzaných v tejto písomnosti. V dôsledku toho sú prílohy žaloby jej neoddeliteľnou súčasťou. V článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 sa okrem toho v súvislosti s doručovanou písomnosťou používa druhový pojem, čo naznačuje, že tento pojem sa chápe široko do tej miery, že sa vzťahuje tak na vlastný návrh na začatie konania, ako aj na prílohy k nemu pripojené. Na otázku, čo je to doručovaná písomnosť, nedáva vzorové tlačivo v prílohe nariadenia nijakú odpoveď.

26. Odôvodnenie č. 10 nariadenia č. 1348/2000 zdôvodňuje jazykový režim upravený v článku 8 ods. 1 tohto nariadenia. Nevyhnutnosť prekladať prílohy sa musí posudzovať podľa dopadu na záujmy adresáta návrhu na začatie konania. Preto prílohy netreba prekladať, pokiaľ je ich obsah prevzatý do vlastného návrhu na začatie konania. Z dôvodu ochrany záujmov adresáta je naopak dôležité, aby jazyku príloh porozumel, pokiaľ návrh na začatie konania odkazuje na prílohy, ale neuvádza ich obsah. Ak sú v prílohách obsiahnuté skutočnosti nevyhnutné na ochranu záujmov adresáta a nie sú uvedené v žalobe, môže adresát prevzatie nepreložených príloh odmietnuť.

B — O druhej prejudiciálnej otázke

27. Kancelária Weiss poukazuje na to, že by nebolo v súlade s nariadením č. 1348/2000, ak by malo právo odmietnuť prevziať písomnosť závisieť od toho, či adresát uzavrie s druhou stranou zmluvu, v ktorej sa dohodne, že písomný styk bude prebiehať v jazyku odosielajúceho štátu. Takéto dojednanie neznamená, že adresát písomnosti jazyku odosielajúceho štátu aj skutočne rozumie. Na písomný styk totiž môže využívať služby prekladateľskej agentúry. Voľbu jazyka zmluvy nemožno stotožňovať so súhlasom viesť súdny spor v jazyku daného konania. Vedenie súdneho sporu totiž — už z dôvodu osobitnej právnej terminológie — vo všeobecnosti kladie na adresáta podstatne vyššie nároky na znalosť cudzieho jazyka, než aké si vyžaduje riadenie zmluvných vzťahov v jeho odbore.

28. Podľa kancelárie Grimshaw nemožno článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 vykladať tak, že adresát „rozumie“ jazyku odosielajúceho členského štátu len preto, lebo v zmluve uzavretej so žalobcom pri výkone podnikateľskej činnosti dohodol, že písomný styk bude prebiehať v jazyku odosielajúceho členského štátu. Skutočnosť, že pri výkone podnikateľskej činnosti adresát písomnosti v zmluve uzavretej so žalobcom dohodol, že písomný styk bude prebiehať v jazyku odosielajúceho členského štátu, je len indíciou o jeho jazykových znalostiach. Doručovaním iba na základe indícií by došlo

k porušeniu práva byť vypočutý. Skutočnosť, že adresát sa zmluvne dohodol na písomnom styku v jazyku odosielajúceho členského štátu, ešte neznamená, že by tomuto jazyku aj skutočne rozumel. Z pohľadu teórie práva taktiež nemožno pripustiť, že by zmluvná dohoda medzi subjektmi súkromného práva, ktorá sa má z vôle zmluvných strán uplatňovať iba pri riadnom plnení zmluvy medzi týmito dvoma subjektmi, mohla vo svojom dôsledku obmedzovať zákonné subjektívne právo — v danom prípade právo byť vypočutý, ktoré je adresátovi priznané vo vzťahu k súdom ako verejným orgánom.

29. Podľa IHK Berlin má dojednanie zmluvných strán o tom, že v právnom vzťahu, z ktorého vzišiel súdny spor, sa použije určitý jazyk, prednosť pred článkom 8 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1348/2000. Takéto dojednanie zakladá faktickú domnienku, že adresát rozumie písomnosti, pokiaľ táto písomnosť súvisí s daným právnym vzťahom a je vyhotovená v dohodnutom jazyku. Ak si zmluvné strany určia jazyk, ktorým sa budú riadiť ich právne vzťahy, prispieva to k bezproblémovému plneniu zmluvy a má to význam aj v prípade nezhôd vedúcich k súdnemu sporu. Takýmto dojednaním sa obe zmluvné strany vzdávajú možnosti

odvolávania sa na článok 8 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1348/2000 pri preberaní písomnosti vyhotovenej v zmluvnom jazyku.

30. Podľa francúzskej vlády je v prvom rade vecou vnútroštátnych súdov, aby vzhľadom na okolnosti daného prípadu posúdili, či možno jazyk odosielajúceho členského štátu považovať v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 za jazyk, ktorému adresát rozumie. V tejto súvislosti možno prihliadnúť aj na okolnosť, že zmluvné strany si zvolili za jazyk, v ktorom bude prebiehať písomný styk, jazyk odosielajúceho členského štátu.

31. Táto okolnosť však sama osebe nemôže stačiť na konštatovanie, že jazyk odosielajúceho členského štátu adresát v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 rozumie, ani na zbavenie vnútroštátneho súdu povinnosti posudzovať prípad *in concreto*. Tvrdiť totiž, že jazyk odosielajúceho členského štátu adresát rozumie len preto, lebo zmluvné dojednanie hovorí, že písomný styk bude prebiehať v jazyku odosielajúceho členského štátu, by znamenalo zavádzať zákonnú domnienku, ktorá by šla zjavne nad rámec toho, čo stanovuje nariadenie.

32. Podľa talianskej vlády sa má článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 vykladať v tom zmysle, že adresát je oprávnený

odmietnuť prevziať doručovanú písomnosť, resp. k nej pripojené prílohy, ktoré nie sú vyhotovené v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie. V tomto smere nemá jazyk zmluvy zvolený zmluvnými stranami na účely písomného styku žiadny význam, a to ani vtedy, keď boli k písomnosti pripojené prílohy doručené adresátovi v zmluvne dohodnutom jazyku. Právo odmietnuť písomnosť, ktorá je vyhotovená v inom jazyku než jazyku známom adresátovi, nemožno odoprieť len z toho dôvodu, že sa zmluvné strany dohodli na písomnom styku v tomto jazyku. Možno mať pochybnosti o tom, že by ustanovenie o voľbe jazyka mohlo zaväzovať zmluvnú stranu používať tento jazyk aj v štádiu, keď sa v právnom vzťahu vyskytnú problémy a najmä keď nezhody medzi zmluvnými stranami vyústia do súdneho sporu.

33. Podľa slovenskej vlády nemožno článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 vykladať tak, že adresát „rozumie“ jazyku odosielajúceho členského štátu len preto, lebo pri výkone podnikateľskej činnosti bolo so žalobcom dohodnuté používať v písomnom styku jazyk odosielajúceho členského štátu. Slovenská republika sa domnieva, že súkromná dohoda medzi adresátom a žalobcom o používaní jazyka odosielajúceho členského štátu

v písomnom styku pri výkone podnikateľskej činnosti nie je na účely riadneho doručenia v zmysle nariadenia podstatná.

34. Česká republika zastáva názor, že dohoda o používaní určitého jazyka pri výkone podnikateľskej činnosti nepredpokladá nevyhnutne znalosť jazyka na účely článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000. Na dohodu zmluvných strán o používaní určitého jazyka môže súd prihliadať pri posudzovaní, či pri odmietnutí prevziať písomnosť nejde o zneužitie práva, ale táto dohoda sama osebe nedáva jednoznačnú odpoveď. Súhlas s tým, aby sa v písomnom styku medzi dvomi spoločnosťami používal určitý jazyk, ešte sám osebe neznamená, že by obe zmluvné strany tomuto jazyku rozumeli do tej miery, aby si mohli účinne uplatňovať svoje práva v konaní, v rámci ktorého sú návrh na začatie konania a k nemu pripojené prílohy vyhotovené v danom jazyku. Na druhú otázku preto česká vláda navrhuje odpovedať záporne.

35. Komisia poukazuje na to, že v nariadení č. 1348/2000 vo všeobecnosti a v článku 8 ods. 1 osobitne nič nenaznačuje, že by sa otázka, či adresát „rozumie“ jazyku odosielaajúceho členského štátu, mala posudzovať na základe prostej domnienky, a nie na základe skutočných schopností. Obsahom pojmu „rozumie“ je podľa všetkého konkrétny faktický stav, nie jednoduchý predpoklad, aj keď sa tento predpoklad môže zakladať

na určitých indiciách — ako napríklad na zmluvnom dojednaní o jazyku používanom v písomnom styku. Okolnosť, že v prejednávanej veci sa pri výkone podnikateľskej činnosti adresát so žalobcom dohodli na písomnom styku v jazyku odosielaajúceho členského štátu, môže za týchto okolností slúžiť iba na informáciu, ako indicia o tom, že adresát tomuto jazyku rozumie. Toto dojednanie však samo osebe nestačí na konštatovanie, že adresát jazyku odosielaajúceho členského štátu naozaj rozumie.

C — O tretej prejudiciálnej otázke

36. Kancelária Weiss poukazuje na to, že ak by malo právo odmietnuť prevzatie nepreložených príloh závisieť od toho, či sú tieto prílohy vyhotovené v jazyku dohodnutom medzi účastníkmi konania ako zmluvná povinnosť a či sa týkajú predmetu zmluvy, potom by sa žalovaný musel v krátkom čase rozhodnúť, či uplatní svoje právo odmietnuť prevzatie alebo nie, bez toho, že by na posúdenie, či došlo k naplneniu týchto podmienok a najmä či existuje spojitosť so zmluvným vzťahom, mal možnosť využiť preklad. Žalovaného nemožno nútiť, aby obmedzil svoje právo byť vypočutý do tej miery, že sa vzdá práva oboznámiť sa s predmetom sporu v jazyku, ktorému (v zásade) rozumie, len preto, lebo sa zaviazal plniť zmluvu v určitom jazyku.

37. Kancelária Grimshaw tvrdí, že ak by sa mal článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 vykladať tak, že adresát nemôže s odvolaním sa na tento článok v nijakom prípade odmietnuť prevziať návrh na začatie konania, pokiaľ pri výkone podnikateľskej činnosti uzatvorí zmluvu, ktorou dohodne, že písomný styk bude prebiehať v jazyku odosielajúceho členského štátu, a aj zaslané prílohy sa týkajú tohto písomného styku a sú vyhotovené v dohodnutom jazyku, znamenalo by to viazať uplatňovanie článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 na posúdenie, či zo strany žalovaného nejde o nekalé konanie. Článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 sa nedá vykladať tak, že adresát nemôže s odvolaním sa na toto ustanovenie v nijakom prípade odmietnuť prevziať prílohy pripojené k písomnosti, ktoré nie sú vyhotovené v jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, pokiaľ pri výkone podnikateľskej činnosti uzatvorí zmluvu, v ktorej dohodne, že písomný styk bude prebiehať v jazyku odosielajúceho členského štátu, a aj zaslané prílohy sa týkajú tohto písomného styku a sú vyhotovené v dohodnutom jazyku.

38. IHK Berlin sa domnieva, že adresát nemôže s odvolaním sa na článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 odmietnuť prevziať prílohy pripojené k písomnosti, pokiaľ pri výkone podnikateľskej činnosti zmluvne dohodne s odosielaťelom, že písomný styk bude prebiehať v jazyku odosielajúceho

členského štátu, a aj zaslané prílohy sa týkajú tohto písomného styku a sú vyhotovené v dohodnutom jazyku. Inak by sa mohlo právo odmietnuť prevzatie zneužiť.

39. Francúzska vláda s poukázaním na znenie článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 zastáva názor, že adresát môže odmietnuť prevziať písomnosť a jej prílohy, ak sú tieto prílohy vyhotovené v jazyku, ktorý si strany dohodli na písomný styk, a tento jazyk nie je jazykom prijímajúceho členského štátu alebo jazykom odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie. Z toho dôvodu nemožno z práva odmietnuť prevzatie písomnosti vyhotovenej v inom jazyku, než sú jazyky uvedené v článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000, priamo ani nepriamo robiť výnimku. Iný výklad by mal na plnú účinnosť tohto nariadenia negatívny dosah.

40. Talianska vláda tvrdí, že odmietnutie prevziať písomnosť možno považovať za zneužitie práva, len keď sú prílohy úplne prevzaté do súdnej písomnosti preloženej do jazyka adresáta alebo keď je už adresát so všetkými týmito prílohami, nezávisle od ich doručenia, oboznámený vzhľadom na to, že tieto prílohy sú celé obsiahnuté v písomnom styku medzi zmluvnými stranami, ktorý bol z ich vôle vedený v jazyku odosielajúceho štátu. K splneniu týchto podmienok však v prejednávanej veci nedošlo. Odmietnutie adresáta prevziať písomnosť sa preto musí

považovať za oprávnené. V tomto smere sa musí druhá časť tretej otázky predpokladajúca skutkové okolnosti, ktorých existenciu vnútroštátny súd vylúčil, z dôvodu jej bezpredmetnosti na účely rozhodnutia považovať za neprípustnú.

41. Podľa slovenskej vlády sa má článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 vykladať tak, že adresát môže odmietnuť prevziať doručovanú písomnosť, resp. jej prílohy, ktoré nie sú vyhotovené v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, pričom jazyk zmluvy zvolený zmluvnými stranami pre písomný styk na to nemá žiadny vplyv, a to ani vtedy, keď boli prílohy písomnosti zaslané adresátovi v danom zmluvne dohodnutom jazyku.

42. Pokiaľ ide o tretiu otázku, česká vláda odkazuje na svoje vyjadrenie k druhej otázke a uvádza, že odpoveď na tretiu otázku je obsiahnutá už v odpovedi na druhú otázku.

43. Komisia vychádza zo znenia odôvodnenia č. 10 nariadenia č. 1348/2000 a rovnako zastáva názor, že záujmy adresáta písomnosti

sú dostatočne chránené už tým, že tomuto adresátovi sú alebo môžu byť nepreložené prílohy známe. V spore vo veci samej sa zmluvné dojednanie o používaní daného jazyka vzťahuje nielen na písomný styk medzi zmluvnými stranami, ale aj na styk s úradmi a verejnými inštitúciami. To zahŕňa aj písomný styk v prípade názorových nezhôd o zmluvných povinnostiach a písomný styk v súvislosti so súdnym konaním. Komisia však spresňuje, že je azda primerané odlišne vykladať ustanovenie obsiahnuté v zmluve uzavretej medzi slabou a silnou stranou, ako napríklad v spotrebiteľskej zmluve.

V — Posúdenie generálnej advokátky

A — Úvodné poznámky

44. Predmetom nariadenia č. 1348/2000 je predovšetkým zlepšenie a zrýchlenie zasielania súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach, ktoré majú byť doručené do iného členského štátu. Toto zlepšené a zrýchlené zasielanie má nepriamo slúžiť „správne fungovaniu

vnútorného trhu“³. To platí pre všetky spory v občianskych a obchodných veciach, akými sú aj spory zo zmlúv medzi podnikateľmi, zo spotrebiteľských zmlúv alebo žaloby o náhradu škody. Treba podotknúť, že pojem občianske a obchodné veci v zmysle nariadenia č. 1348/2000 nezodpovedá tomuto pojmu podľa vnútroštátneho práva⁴.

45. V prejednávanej veci boli položené tri prejudiciálne otázky. Prvá má všeobecný dosah na doručovanie vo všetkých občianskych a obchodných veciach. Druhá a tretia otázka musia byť naopak obmedzené na osobitnú oblasť doručovania, ktorá sa týka zmlúv uzatváraných medzi podnikateľmi.

3 — Pozri návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Stix-Hackl 28. júna 2005 vo veci Leffler (rozsudok z 8. novembra 2005, C-443/03, Zb. s. I-9611), bod 19.

4 — Pozri RIJAVEC: Pomen sobd Sodišča ES za opredelitev pojma civilne ali gospodarske zadeve z mednarodnim elementom. In: *Podjetje in Delo — PiD 32, 2007*, s. 1151 a nasl., MAYR, CZERNICH: *Europäisches Zivilprozessrecht, eine Einführung*. 2006, s. 55 a nasl. Čo treba rozumieť pod pojmom občianske a obchodné veci, určuje Súdny dvor autonómne so zreteľom na nariadenie. Na pojem občianske a obchodné veci preto treba hľadieť ako na autonómny pojem, ktorý je potrebné vykladať s prihliadnutím jednak na ciele a systém dohovoru a jednak na všeobecné zásady vyvodené zo všetkých vnútroštátnych právnych poriadkov (pozri rozsudok zo 14. novembra 2002, Gemeente Stenbergen, C-271/00, Zb. s. I-1489, bod 28), čo znamená, že jeho výklad nevychádza z vnútroštátneho práva nijakého konkrétneho členského štátu. Či v danom prípade ide o občiansku, resp. obchodnú vec, možno určiť s použitím judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, s. 1; Mím. vyd. 19/004) [pozri JASTROW: *Europäische Zustellungsverordnung*, In: GEBAUER, WIEDMANN: *Zivilrecht unter europäischem Einfluss*, 2005, s. 1284, a HEIDERHOF: *Verordnung (EG) Nr. 1348/2000 des Rates vom 29. Mai 2000 über die Zustellung gerichtlicher und außergerichtlicher Schriftstücke in Zivil- oder Handelssachen in den Mitgliedstaaten*. In: RAUSCHER: *Europäisches Zivilprozessrechts, Kommentar*, zv. 2, 2. vydanie, 2006, s. 1185].

46. V snahe nájsť kompromisné riešenie medzi záujmom žalobcu na rýchlejšom a menej nákladnom doručení a záujmom žalovaného na oboznámení sa s obsahom žaloby podanej proti nemu nariadenie č. 1348/2000 podľa právnej vedy upúšťa od nákladných a časovo náročných prekladov, pokiaľ adresát rozumie jazyku odosielajúceho členského štátu⁵.

47. Je potrebné vziať do úvahy, že zasielanie a doručovanie písomností musí zohľadňovať protichodné požiadavky prístupu k spravodlivosti, ochrany žalovaného a hospodárnosti konania. Realizácia vyššie uvedených cieľov sa preto zdá problematická v tom rozsahu, v akom zrýchlenie zasielania písomností môže byť zásahom do ochrany žalovaného, napríklad vtedy, keď už nie je zaručené, že si žalovaný môže svoju obranu, či už z jazykových, časových alebo iných dôvodov, účinne pripraviť. Ochrana žalovaného však nemôže viesť k tomu, že žalobca nebude mať prístup k svojmu zákonnému sudcovi napríklad

5 — Pozri STADLER: *Neues europäisches Zustellungsrecht*. In: *IPRax*, 21 (2001), s. 514 — 517. Tento predpis možno považovať za zásadný posun v právnej úprave Spoločenstva v oblasti doručovania. Požiadavka prekladať písomnosti vyhotovené v cudzom jazyku do jazyka prijímajúceho členského štátu sa v klasickom medzinárodnom práve vysvetľuje zvrchovanosťou štátu, do ktorého sa písomnosť doručuje (pozri BAJONS: *Internationale Zustellung und Recht auf Verteidigung*. In: *Wege zur Globalisierung des Rechts: Festschrift für Rolf A. Schütze zum 65. Geburtstag*. 1999, s. 49).

preto, lebo žalovaný môže doručenie zmarit⁶. Je namieste výslovne zdôrazniť, že ochrana žalovaného, resp. jeho právo byť vypočutý má prednosť pred hospodárnosťou konania. Voľba zjednodušeného spôsobu doručovania do cudziny v nariadení č. 1348/2000 nemôže nič meniť na právnych zárukách, ktoré musia byť poskytnuté žalovanému, t. j. v prejednávanej veci adresátovi⁷.

48. V prejednávanej veci vzniká tiež otázka znalosti jazyka odosielajúceho členského štátu zo strany adresáta v prijímajúcom členskom štáte. Komisia už v jednej svojej štúdii upozornila na problémy spojené s určením jazykových znalostí a konštatovala, že odvolávanie sa na neznalosť jazyka odosielajúceho členského štátu predstavuje pri nepreberaní zásielok zásadný problém⁸.

49. Podľa nariadenia č. 1348/2000 nie je doručenie nepreložených písomností

6 — Pozri návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Stix-Hackl 28. júna 2005 vo veci Leffler, už citované, bod 20.

7 — Pozri BAJONS: c. d., s. 67. Autorka poukazuje na to, že vzájomné právo účastníkov konania byť vypočutí znamená pre žalobcu možnosť oboznámiť sa s obsahom zaslanej písomnosti. Na to je však prinajmenšom potrebné, aby bol schopný rozpoznať, o aký druh písomnosti vôbec ide.

8 — Pozri Komisia: *Study on the application of Council Regulation 1348/2000 on the service of judicial and extra judicial documents in civil or commercial matters*. 2000, s. 41 a nasl.

neplatné⁹. Nedostatok spočívajúci v chýbajúcom preklade možno odstrániť¹⁰. Súdny dvor rozhodol, že článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 sa má vykladať v tom zmysle, „že pokiaľ adresát písomnosti odmietol písomnosť z dôvodu, že písomnosť nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, odosielateľ to môže napraviť zaslaním vyžadovaného prekladu“¹¹.

50. Podľa Súdneho dvora sa má článok 8 nariadenia č. 1348/2000 vykladať v tom zmysle, že „pokiaľ adresát písomnosti túto písomnosť odmietol z dôvodu, že nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému tento adresát rozumie, je možné napraviť túto situáciu zaslaním prekladu písomnosti v súlade s podmienkami ustanovenými nariadením a v čo najkratšej lehote; na vyriešenie problémov spojených so spôsobom, akým je potrebné napraviť neexistenciu prekladu,

9 — Pozri SUJECKI: Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung: Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8. November 2005. In: *ZEuP*, 15, 2007, s. 359, s odkazom na návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Stix-Hackl 28. júna 2005 vo veci Leffler, už citované, bod 36. Pozri tiež RÖSLER, SIEPMANN: Zum Sprachenproblem im Europäischen Zustellungsrecht. In: *NW*, 2006, s. 476, a DE LEVAL, LEBLOIS: Signifier en Europe sur la base du Règlement 1348/2000; bilan après un an et demi d'application. In: *Imperat lex: liber amicorum Pierre Marchal*. 2003, s. 274.

10 — Pozri rozsudok z 8. novembra 2005, Leffler, C-443/03, Zb. s. I-9611, body 38, 39 a 53. O doručovaní podľa dohovoru z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach pozri tiež GAUDEMET-TALLON: *Compétence et exécution des jugements en Europe: règlement no. 44/2001: Conventions de Bruxelles et de Lugano*. 3. vydanie, 2003, s. 338.

11 — Rozsudok Leffler, už citovaný v poznámke pod čiarou 10, bod 53. Ide o jednu z mála vecí, ktorá sa týka článku 8 nariadenia č. 1348/2000. Právna veda správne konštatovala, že výkon práva odmietnuť prevzatie písomnosti nemá za následok neplatnosť doručenia (pozri RÖSLER, SIEPMANN: c. d., s. 476).

ktoré nie sú upravené nariadením, ako ho vykladá Súdny dvor, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby použil svoje vnútroštátne procesné právo, pričom musí dbať na zaisťovanie plnej účinnosti uvedeného nariadenia v súlade s jeho účelom“¹².

51. Bundesgerichtshof uvádza, že podľa nemeckého práva tvoria vlastné podanie a k nemu pripojené prílohy, na ktoré odkazuje, jeden celok, takže súčasťou návrhu na začatie konania sú aj prílohy¹³. Na zabezpečenie práva žalovaného byť vypočutý mu musia byť súčasne s doručením žaloby poskytnuté všetky informácie, ktoré potrebuje pre svoje rozhodnutie, či a akými prostriedkami sa bude proti tejto žalobe brániť¹⁴.

B — O prvej prejudiciálnej otázke

52. Svojou prvou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či právo odmietnuť prevzatie „písomnosti“ existu-

júce na základe článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 sa vzťahuje výlučne na vlastný návrh na začatie konania, alebo či sa týka aj jeho príloh.

53. Prvá otázka je postavená všeobecne a týka sa všetkých súdnych sporov v občianskych a obchodných veciach. Ako už bolo konštatované v bode 44 vyššie, pojem občianske a obchodné veci v zmysle nariadenia č. 1348/2000 nezodpovedá tomuto pojmu podľa vnútroštátneho práva¹⁵.

54. S výnimkou IHK Berlin sa všetci účastníci konania domnievajú, že článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 sa má vykladať tak, že pri doručovaní žaloby v občianskoprávnom konaní sa pojem „písomnosť“ vzťahuje aj na prílohy.

55. Druhový pojem (*genus*) „písomnosť“ nie je v tomto nariadení vymedzený. Vzhľadom na návrh na začatie prejudiciálneho konania, komentáre právnej vedy¹⁶, tvrdenia Komisie

12 — Rozsudok Leffler, už citovaný v poznámke pod čiarou 10, bod 71. Pozri tiež poznámky k neplatnosti doručenia a jeho konvalidácii od ECKELMANS; Signification et notification. In: *Revue de droit commercial belge*. 2006, s. 367.

13 — Pozri tiež SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht. In: *EuZW*, 18, 2007, s. 364.

14 — Pozri návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Bundesgerichtshof, vec č. VII ZR 164/05, bod 13 a nasl. dostupné na stránke www.bundesgerichtshof.de. V tomto návrhu sa odkazuje na § 131 a § 253 nemeckého občianskeho súdneho poriadku (ZPO).

15 — Pozri Rijavec: c. d., s. 1151 a nasl., MAYR, CZERNICH: c. d., s. 55 a nasl., JASTROW: c. d., s. 1284, a HEIDERHOFF: c. d., s. 1185.

16 — Pozri SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht. c. d., s. 364, a LÉBOIS: L'amorce d'un droit procédural européen: les règlements 1348/2000 et 1206/2001 en matière de signification, notification et de preuves face au procès social. In: DE LEVAL, HUBIN: *Espace judiciaire et social européen: actes du colloque des 5 et 6 novembre 2001*, s. 339 a nasl. V tomto poslednom článku sa poukazuje na to, že aj medzi procesnými právnymi predpismi niektorých členských štátov (Španielske kráľovstvo, Spojené kráľovstvo, Belgické kráľovstvo, Holandské kráľovstvo) upravujúcimi občianskoprávne konanie na všeobecných a pracovných súdoch existujú rozdiely, pokiaľ ide o obsah a rozsah podaní, ktorými sa začína konanie, a ich príloh.

a slovenskej vlády, z ktorých vyplýva, že procesné právo nie je v členských štátoch jednotné, musí byť v práve Spoločenstva pojem „písomnosť“ v zmysle nariadenia č. 1348/2000 vymedzený jednotným a autonómym spôsobom. Právny poriadok Spoločenstva v zásade nevymedzuje pojmy primárneho a sekundárneho práva podľa jedného či viacerých vnútroštátnych právnych poriadkov, ibaže by sa o tom výslovne zmieňoval.¹⁷ Článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 však žiadny odkaz na vnútroštátne procesné právo členských štátov neobsahuje. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa pre pojmy použité v právnom predpise Spoločenstva, ktorý pri vymedzení svojho obsahu a pôsobnosti neobsahuje žiadny výslovný odkaz na právo členských štátov, musí nájsť autonómny výklad, ktorý treba hľadať so zreteľom na kontext daného predpisu a účel predmetnej právnej úpravy¹⁸.

56. Argumenty založené na litere a zmysle nariadenia podporujú široký výklad sporného pojmu „písomnosť“ vo vnútroštátnom občianskoprávnom konaní a v prospech existencie práva adresáta odmietnuť prevzatie na základe článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000, aj keď v jazyku prijímajúceho

členského štátu alebo jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, nie sú vyhotovené len prílohy doručovaného podania.

57. Už okolnosť, že sa v nariadení používa druhový pojem „písomnosť“ bez akéhokoľvek ohraničenia, by mala sama osebe hovoriť — a v tomto bode súhlasím s pripomienkami kancelárie Weiss, kancelárie Grimshaw, českej, francúzskej, talianskej a slovenskej vlády — v prospech širokého výkladu tohto pojmu v občianskoprávnom konaní a tým dať za pravdu názoru, že nariadenie sa teoreticky vzťahuje nielen na podania, ale aj na všetky prílohy pripojené k návrhu na začatie konania v občianskoprávnom konaní¹⁹. Toto nariadenie ostatne pojem „podanie“ neobsahuje.

17 — Pozri rozsudok zo 14. januára 1982, Corman, 64/81, Zb. s. 13, bod 8, a z 2. apríla 1998, EMU Tabac, C-296/95, Zb. s. I-1605, bod 30. Pojmy práva Spoločenstva nemožno definovať odkazom na právne predpisy členských štátov (pozri rozsudok z 23. marca 1982, Levin, 53/81, Zb. s. 1035, bod 10 a nasl., a SCHÜTZ, BRUHA, KÖNIG: *Casebook Europarecht*, 2004, s. 451 a nasl.).

18 — Pozri návrhy, ktoré som predniesla 3. mája 2007 vo veci Zefeser, C-62/06, vec v konaní pred Súdny dvorom, bod 32.

19 — Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tizzano 20. septembra 2001 vo veci Leitner (rozsudok z 12. marca 2002, C-168/00, Zb. s. I-2631), bod 29, ktorý k podobnému záveru došiel pri výklade článku 5 ods. 2 smernice Rady 90/314/EHS z 13. júna 1990 o balíku cestovných, dovolenkových a výletných služieb. V tejto veci bol predmetom výkladu pojem „škoda“. V bode 29 svojich návrhov generálny advokát konštatoval: „Už okolnosť, že sa v smernici používa výraz ‚škoda‘ všeobecne, bez akéhokoľvek ohraničenia, by mala sama osebe hovoriť — a v tomto bode súhlasím s pripomienkami Komisie a belgickej vlády — v prospech širokého výkladu tohto pojmu a tým dať za pravdu názoru, že smernica sa teoreticky vzťahuje na všetky druhy ujmy v príčinnej súvislosti s neplnením, resp. vadným plnením zmluvy.“

58. Účelom doručovania v občianskoprávnom konaní je oboznámiť adresáta s obsahom písomnosti tak, aby bolo rešpektované jeho právo na obranu. To predpokladá, aby bol adresát schopný písomnosti porozumieť.²⁰ Keďže však aj napriek dominancii angličtiny v medzinárodných obchodných a právnych vzťahoch neexistuje moderná *lingua franca*, je k formálne doručovanému návrhu na začatie konania s prílohami potrebné priložiť preklad, vďaka ktorému sa adresát v potrebnom rozsahu oboznámi s obsahom doručovanej písomnosti.²¹ Z tohto pohľadu tvoria prílohy príslušenstvo návrhu na začatie konania a vzťahuje sa na ne všeobecná právna zásada *accessio cedit principali*²².

59. To nemožno spochybníť ani poukázaním na vzorové tlačivo nachádzajúce sa v prílohe nariadenia č. 1348/2000. Toto tlačivo vo svojom bode 6.4 v bode 6 „doručovaná písomnosť“ odkazuje na „počet príloh“. Ako celkom správne poznamenáva Komisia, môže to byť známkou toho, že pojem „písomnosť“ sa má chápať široko, lebo prílohy sú veľmi úzko prepojené so spôsobom, akým sa

v praxi nakladá s doručovanou písomnosťou. Kancelária Weiss správne poukazuje na to, že v praxi sa prílohy v občianskoprávnom konaní do návrhu na začatie konania v celom rozsahu nepreberajú, práve naopak, len sa v ňom naznačuje ich podstata, takže o prílohách sa táto písomnosť iba zmieňuje. Z tohto dôvodu zásada dodržiavania práva na obranu vyžaduje, aby sa prekladali aj prílohy, inak by nebolo tvrdeniam účastníkov občianskoprávneho konania možné úplne porozumieť.

60. Súd prvého stupňa už rozhodol, že v konaní o priamej žalobe „všetky dokumenty pripojené k podaniam ostatných účastníkov konania vrátane vedľajších účastníkov musia byť v zásade preložené do jazyka konania. Účelom týchto ustanovení je najmä chrániť postavenie účastníka konania, ktorý mieni napadnúť nezákonnosť správneho aktu prijatého inštitúciami Spoločenstva bez ohľadu na to, aký jazyk konkrétna inštitúcia na tieto účely používa, a to najmä v štádiu pred začatím súdneho konania“²³.

61. Prekladom písomností, ktorými sú v občianskoprávnom konaní tak vlastný

20 — Pozri HEß: Neue Formen der Rechtshilfe in Zivilsachen im europäischen Justizraum. In: *Recht der Wirtschaft und der Arbeit in Europa: Gedächtnisschrift für Wolfgang Blomeyer*. 2004, s. 629, ktorý hovorí dokonca o povinnosti prekladať písomnosti a spríevodné informácie do jazyka podľa miesta doručenia.

21 — Pozri SCHÜTZE: Übersetzungen im europäischen und internationalen Zivilprozessrecht — Probleme der Zustellung. In: *RfW*, 2006, s. 355.

22 — V niektorých právnych poriadkoch sa namiesto slovného spojenia *accessio cedit principali* používa spojenie *accessorium sequitur principale*. Zmyslom oboch týchto zásad je, že príslušenstvo nevyhnutne zdieľa osud hlavnej veci (pozri BENKE, MEISSEL: *Juristenlateien*. 2. vydanie, Wien 2002, s. 4).

23 — Uznesenie z 26. júna 1996, BP Chemicals/Komisia, T-11/95, Zb. s. II-599, bod 9. Súd prvého stupňa zamietol návrh dvoch talianskych vedľajších účastníkov konania, aby sa prílohy ich vyjadrenia nepreložili do jazyka konania, t. j. angličtiny.

návrh na začatie konania, ako aj k nemu pripojené prílohy, sa žalovanému poskytuje súdna ochrana. Prílohy však môžu byť aj mimoriadne obsiahne, a preto by asi nebolo vhodné požadovať preklad obsiahlych príloh pripojených k návrhu na začatie konania. Pre prípad, že sú k podaniu pripojené rozsiahle dokumenty a písomnosti, Rokovací poriadok Súdneho dvora vo svojom článku 29 ods. 3 treťom pododseku stanovuje: „Ak sú dokumenty a písomnosti rozsiahle, možno preklad obmedziť na výňatky z nich. Súdny dvor však môže kedykoľvek z vlastného podnetu alebo na žiadosť účastníka konania požadovať podrobnejší alebo úplný preklad.“

na ich spoločných hraniciach²⁴. Vzhľadom na právo byť vypočutý a vo všeobecnosti na právo na obranu by však podľa mňa takéto riešenie nebolo v doručovaní v občianskych a obchodných veciach primerané. Nie je ťažké predstaviť si bežnú situáciu, keď spotrebiteľ uzatvorí v inom členskom štáte spotrebiteľskú zmluvu, ktorá obsahuje neprimerané ustanovenie o súdnej príslušnosti²⁵ a ktorou mu je nanútený jazyk podnikateľa. Nemožno očakávať, že by priemerný spotrebiteľ ovládal jazyk tohto druhého členského štátu.

62. Takéto riešenie možno obhajovať, aj pokiaľ ide o doručovanie do cudziny v občianskych a obchodných veciach. Pri obsiahlych prílohách, ktoré nie sú vyhotovené v jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, by sa mohol preklad obmedziť iba na výňatky, na ktoré odkazuje návrh na začatie konania. Podobné riešenie bolo prijaté aj v článku 52 ods. 2 dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985, uzatvorená medzi vládami štátov Hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovéj republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol

63. Právo adresáta mať k dispozícii preklady písomností sa v nijakom prípade nemôže vykladať spôsobom odporujúcim účelu nariadenia č. 1348/2000, ktorým je predovšetkým zlepšenie a zrýchlenie zasielania súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach, ktoré majú byť doručené do iného členského štátu²⁶.

64. Ako už bolo uvedené, nedostatok spočívajúci v chýbajúcom preklade písom-

24 — Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mím. vyd. 19/002, s. 9. Článok 52 ods. 2 tohto dohovoru znie takto: „Ak existuje dôvod, že príjemca zásielky nepozná jazyk, v ktorom je dokument napísaný, je nutné preložiť uvedený dokument alebo aspoň jeho podstatné pasáže do jazyka alebo do jedného z jazykov tej zmluvnej strany, na území ktorej sa príjemca nachádza. V prípade, že doručujúcemu úradu je známe, že príjemca ovláda iba iný jazyk, je nutné dokument alebo aspoň jeho podstatné pasáže preložiť do tohto jazyka.“

25 — K neprimeraným doložkám o súdnej príslušnosti pozri rozsudok z 27. júna 2000, Océano Grupo Editorial, C-240/98 až C-244/98, Zb. s. I-4941.

26 — Pozri bod 44 vyššie.

nosti, ktorá v konkrétnom prípade podľa nemeckého procesného práva zahŕňa tak návrh na začatie konania, ako aj k nemu pripojené prílohy, možno odstrániť dodatočným doručením prekladu príloh, resp. pri obsiahlych prílohách dodatočným doručením prekladu výňatkov, na ktoré návrh na začatie konania vo svojom odôvodnení výslovne odkazuje²⁷.

65. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti navrhujem na prvú prejudiciálnu otázku odpovedať takto: článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade doručovania písomnosti s prílohami má adresát právo odmietnuť prevzatie, aj keď v jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielaajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, nie sú vyhotovené len prílohy doručovanej písomnosti.

C — O druhej prejudiciálnej otázke

66. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či možno predpokladať, že jazyku odosielaajúceho členského štátu adresát „rozumie“ v zmysle článku 8 ods. 1

písm. c) nariadenia č. 1348/2000, pokiaľ bolo v zmluve uzavretej pri výkone podnikateľskej činnosti dohodnuté používať tento jazyk vo vzájomnom písomnom styku a tiež v písomnom styku s úradmi a verejnými inštitúciami.

67. Spojenie použité v článku 8 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1348/2000, podľa ktorého adresát môže odmietnuť prevziať doručovanú písomnosť, ak nie je vyhotovená v jazyku odosielaajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, poskytuje podľa nemeckej právnej vedy len slabý základ na jej výklad²⁸.

68. V otázke doručovania sa dostávajú do rozporu požiadavky na prístup k spravodlivosti, ochranu žalovaného a hospodárnosť konania. V občianskoprávnom konaní poskytuje doručovanie žalobcovi prístup k spravodlivosti. V niektorých právnych poriadkoch totiž môže doručenie návrhu na začatie konania spôsobiť prekážku začatej veci a má tiež význam pre plynutie lehôt. Žalovaný sa naopak prevzatím návrhu na začatie konania

27 — V tejto súvislosti pozri rozsudok Leffler, už citovaný v poznámke pod čiarou 10, body 38 až 53, ako aj SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht, c. d., s. 364, ktorý sa však nezaobrá problematikou rozsiahlych príloh a s ňou spojenou otázkou hospodárnosti konania (trvanie prekladu a náklady naň).

28 — Pozri INDACHER: Europäisches Zustellungsrecht — die VO (EG) Nr. 1348/2000: Fortschritt, Auslegungsbedarf, Problemausblendung. In: *Zeitschrift für Zivilprozess*, zv. 114, 2001, s. 187. V záujme použiteľnosti a predvídateľnosti kritéria navrhuje autor nevychádzať pri výklade článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1348/2000 z individuálnych jazykových znalostí. Namiesto toho je nevyhnutné stavať na pevných všeobecných kritériách. Z tohto hľadiska je v každom prípade namieste predpokladať, že adresát rozumie jazyku odosielaajúceho členského štátu, pokiaľ je sám štátnym príslušníkom odosielaajúceho členského štátu. Rovnako to platí v prípade, keď je štátnym príslušníkom štátu s rovnakým úradným jazykom, ako je jazyk odosielaajúceho členského štátu.

dozvie o začatí konania, čím mu je zabezpečené právo byť vypočutý²⁹. V právnej úprave doručovania musia byť tieto základné procesné práva vo vzájomnej rovnováhe³⁰. Preto je nevyhnutné, aby právna úprava doručovania nevedla na jednej strane k neprimeranému zásahu do právnej ochrany žalovaného a pritom umožnila rýchly priebeh konania. Na druhej strane nesmie ochrana žalovaného nadobudnúť taký rozmer, že by žalobcovi znemožnila viesť súdne konanie a tým mu v konečnom dôsledku zamedzila prístup k spravodlivosti³¹.

jazyk odosielaajúceho členského štátu považoval za taký, ktorému adresát rozumie, len preto, lebo zmluvné dojednanie stanovuje pre písomný styk jazyk odosielaajúceho členského štátu, zavádzala by sa tým zákonná domnienka, ktorá by šla ďaleko nad rámec toho, čo stanovuje nariadenie.

69. V prejednávanej veci sú zastávané dva protichodné názory. Podľa IHK Berlin zakladá zmluvné dojednanie o volbe nemčiny, t. j. jazyka odosielaajúceho členského štátu, skutkovú domnienku, že adresát rozumie písomnosti, pokiaľ sa táto písomnosť týka konkrétneho právneho vzťahu a je vyhotovená v dohodnutom jazyku. Francúzska vláda sa však na druhej strane domnieva, že táto okolnosť sama osebe nepostačuje na to, aby bol jazyk odosielaajúceho členského štátu považovaný za taký, ktorému adresát rozumie v zmysle článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1348/2000. Pokiaľ by sa totiž

70. V právnej vede sa zastáva názor, že v otázke doručovania do cudziny sa na určenie jazykových znalostí spájajú v článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 objektívne a subjektívne kritériá³². Podľa tejto teórie je objektívnym kritériom úradný jazyk prijímaajúceho členského štátu a subjektívnym kritériom adresátova znalosť jazyka odosielaajúceho členského štátu³³.

71. V návrhu na začatie prejudiciálneho konania Bundesgerichtshof poznamenáva, že nemčine ani jeden z orgánov poverených

29 — Pozri HEß: Die Zustellung von Schriftstücken im europäischen Justizraum. In: *NJW*, 2001, s. 15.

30 — Pozri SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht, c. d., s. 365.

31 — Pozri SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht, c. d., s. 365.

32 — Pozri MALAN: La langue de la signification des actes judiciaires ou les incertitudes du règlement sur la signification et la notification des actes judiciaires et extrajudiciaires. In: *Les petites affiches — LPA* 392, 2003, č. 77, s. 6, a Sladič: Vročanje v civilnih in gospodarskih zadevah. In: *Podjetje in Delo — PiD*, 31, 2005, s. 1147.

33 — Štátna príslušnosť fyzickej osoby je ako objektívne kritérium neprípustná. Pokiaľ však adresát má štátnu príslušnosť odosielaajúceho členského štátu, no neovláda jeho jazyk, má právo odmietnuť prevzatie doručovanej písomnosti. Na myslí sa má napríklad situácia, keď bola štátna príslušnosť nadobudnutá uzavretím manželstva alebo udelením občianstva športovcovi (pozri SCHÜTZE: § 1068. In: WIECZORK, SCHÜTZE: *Zivilprozessordnung und Nebengesetze, Großkommentar*, s. 9, bod 12). Zastávajú sa však aj iné názory. To, že adresát rozumie jazyku odosielaajúceho členského štátu, možno predpokladať, pokiaľ má štátnu príslušnosť štátu s rovnakým úradným jazykom, ako je jazyk odosielaajúceho členského štátu (pozri HEIDERHOFF: c. d., s. 1221).

zastupovať kanceláriu Grimshaw nerozumie. Naproti tomu je nesporné, že zmluva, z ktorej vznikol súdny spor, a písomný styk boli uskutočnené v nemeckom jazyku a že doložka o súdnej príslušnosti bola dohodnutá v prospech súdu v Berlíne.

že tento jazyk zmluvné strany ovládajú, a tým k vylúčeniu práva odmietnuť prevzatie písomnosti³⁶.

72. Právna teória poukazuje na to, že z článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 jednoznačne nevyplýva, o čie jazykové znalosti sa treba oprieť v prípade doručovania písomnosti právnickej osobe³⁴. V súčasnosti sa ako odpoveď na túto otázku zdá byť jediným praktickým riešením považovať za kritérium jazykových znalostí právnickej osoby jej sídlo³⁵. Skutočnosť, že sídlo kancelárie Grimshaw sa nachádza v Londýne, nás tak privedie k angličtine. V konkrétnom prípade sa však v zmluve o architektonické dielo zo 16. februára 1994 dohodlo viesť písomný styk v nemčine.

73. Ďalej treba skúmať, či voľba určitého jazyka v zmluve nevedie k možnému záveru,

74. Ťažko určiť, či je adresát vzhľadom na svoje vlastné jazykové znalosti schopný porozumieť písomnosti, ktorá nie je vyhotovená v jazyku prijímajúceho členského štátu. Či daná osoba cudziemu jazyku rozumie, alebo nie, závisí napokon od jej vlastného uváženia.³⁷ Základné znalosti cudzieho jazyka nebudú stačiť na porozumenie súdnych písomností. Jazykové znalosti preto musia byť aspoň na takej úrovni, aby v zásade umožnili porozumieť obsahu právnych dokumentov.³⁸ Takým prípadom môže byť, keď sa tak ako v prejednávanej veci adresát zmluvne dohodne, že písomný styk s úradmi a verejnými inštitúciami odosielajúceho členského štátu bude prebiehať v jazyku tohto členského štátu. Vzhľadom na pojem verejná inštitúcia možno predpokladať, že jazyk písomného styku medzi zmluvnými stranami bol dohodnutý pre písomný styk so všetkými štátnymi orgánmi, medzi ktoré patria nielen výkonné, ale aj súdne orgány³⁹.

34 — Pozri SUJECKI: Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung; Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8 November 2005, c. d., s. 359, a SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht, c. d., s. 364.

35 — Pozri SUJECKI: Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung; Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8 November 2005, c. d., s. 359.

36 — Pozri SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht, c. d., s. 364.

37 — Pozri Mayr, Czernich: c. d., s. 182. Problém určíť individuálne jazykové znalosti platí rovnako pre odosielateľa ako pre prijemcu.

38 — Pozri JASTROW: c. d., s. 1306.

39 — Pozri BADURA: *Staatsrecht*. 3. vydanie, 2003, s. 658, a MAURER: *Staatsrecht* I. 4. vydanie, 2005, s. 6. Badura uvádza, že štátnym orgánom, ktorý plní úlohy judikatúry, je súd.

75. Z tohto dôvodu treba, pokiaľ možno, používať len všeobecné a objektívne kritériá, medzi ktoré patrí aj vedenie písomného styku v jazyku odosielajúceho členského štátu. Určenie individuálnych jazykových znalostí je pre všetky zmluvné strany s výnimkou adresáta spojené so značnými ťažkosťami.⁴⁰ Prípadný spor o tom, či adresát rozumie jazyku odosielajúceho členského štátu, možno objasniť len dokazovaním na danom vnútroštátnom súde. Práve tak možno preukázať, že adresát písomnosti rozumie jazyku odosielajúceho členského štátu, v ktorom je táto písomnosť vyhotovená⁴¹.

76. Voľba jazyka v zmluve slúži na zabránenie, resp. obmedzenie komunikačných problémov medzi stranami, ktoré nehovorí tým istým jazykom⁴². Pokiaľ si strany v medzinárodných právnych vzťahoch zvolia v zmluve jazyk, je to indícia, že obe zmluvné strany tento jazyk ovládajú. Pokiaľ bolo v medzinárodných právnych vzťahoch zmluvne dohodnuté, že príslušnými na rozhodovanie sporov sú súdy odosielajúceho členského štátu alebo že rozhodným

právom je právo odosielajúceho členského štátu,⁴³ možno takéto zmluvné dojednanie o vedení súdneho sporu v jazyku odosielajúceho členského štátu považovať za ďalšiu indíciu o jazykových znalostiach. Konkrétne v prejednávanej veci bola v bode 10.2 zmluvy o architektonické dielo dohodnutá doložka o súdnej príslušnosti súdu v Berlíne.

77. Môže však nastať situácia, keď jedna zo strán zmluvný jazyk skutočne neovláda. Tá zmluvná strana, ktorá sa pri pokuse o doručenie dovoľáva nezalosti jazyka, však platným zmluvným dojednaním o jazyku zmluvy dala najavo, že jej jazykové znalosti sú na dostatočnej úrovni⁴⁴. Z pohľadu v dobrej viere konajúceho účastníka obchodného právneho vzťahu objektívne vzbudila dojem, že jazyku odosielajúceho členského štátu rozumie.

78. Dohodnutím zmluvného jazyka a rozhodného práva a predovšetkým doložky o súdnej príslušnosti v zmluve sa navyše u

40 — Pozri HEIDERHOFF: c. d., s. 1222.

41 — Pozri rozsudok Leffler, už citovaný v poznámke pod čiarou 10, bod 52.

42 — Odkazujem tiež na rozsudok zo 14. mája 1998, Finnboard/Komisia, T-338/94, Zb. s. II-1617, body 48 až 55. V tomto rozsudku Súd prvého stupňa rozhodol, že pokiaľ sa na vzťahy medzi Komisiou a podnikom usadeným v tretej krajine, ktorý sa podieľal na porušení právnych predpisov Spoločenstva v oblasti ochrany hospodárskej súťaže, nevzťahuje podľa právnej úpravy Spoločenstva vyslovene žiadny úradný jazyk Spoločenstva, môže si Komisia zvoliť na oznamovanie námietok a rozhodnutia jazyk, ktorý podnik používa v písomnom styku so svojimi odbytými pobočkami v členských štátoch Spoločenstva, a nie jazyk členského štátu, v ktorom má pobyt splnomocnenec.

43 — Takéto ustanovenie by mohlo znieť takto: „Táto zmluva a jej výklad sa riadia právom Spolkovej republiky Nemecko. Na rozhodovanie sporov sú výlučne príslušné súdy v Berlíne.“

44 — Pozri SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht, c. d., s. 365 a nasl. V tomto komentári k návrhu na začatie prejudiciálneho konania v prejednávanej veci sa autor doložkou o súdnej príslušnosti ani rozhodným právom nezaobera.

druhej zmluvnej strany vzbudzuje dôvera o skutočnej existencii dostatočných znalostí jazyka odosielaajúceho členského štátu⁴⁵. Platí to o to viac, ak sa v zmluve dohodne, že písomný styk medzi zmluvnými stranami a úradmi a verejnými inštitúciami bude prebiehať v jazyku odosielaajúceho členského štátu⁴⁶.

akým je aj právnický jazyk používaný v procesnom práve. Výkon práva odmietnuť prevzatie písomnosti na základe článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 by v takom prípade mohol byť neprípustný⁴⁷. Keďže však ide iba o vyvrátiteľnú domnienku, adresát má naďalej možnosť vyvrátiť ju podľa ustanovení o dokazovaní platných v členskom štáte, v ktorom prebieha občianskoprávne konanie.

79. Takýmto zmluvným ustanovením dáva zmluvná strana najavo, že na písomný styk s úradmi a verejnými inštitúciami disponuje dostatočnými jazykovými znalosťami. V takom prípade je teda potrebné vychádzať z dôvodnosti vyvrátiteľnej domnienky (*praesumption iuris tantum*), že v súlade s článkom 8 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1348/2000 disponuje adresát dostatočnými jazykovými znalosťami na to, aby porozumel i špecifickej terminológii formálneho jazyka,

80. Na tomto mieste by som chcela poukázať ešte na jedno uznesenie Súdu prvého stupňa. Vo veci Hensotherm AB/ÚHVVT⁴⁸ Súd prvého stupňa na tvrdenie švédskej spoločnosti, ktorá si v konaní na ÚHVVT zvolila za jazyk konania angličtinu a v tomto jazyku vypracovala dokonca aj svoje vyjadrenie, že ako švédsky hospodársky subjekt činný v medzinárodnom obchode neovláda anglický jazyk, odvetil, že takéto tvrdenie nevyzníeva presvedčivo.

81. Preto sa má článok 8 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1348/2000 vykladať v tom zmysle, že existuje vyvrátiteľná domnienka, že adresát písomnosti rozumie jazyku odosielaajúceho členského štátu v zmysle uvedeného nariadenia, pokiaľ pri výkone podnikateľskej

45 — Pozri SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht, c. d., s. 366. Tú možno nájsť obdobu aj s [nemeckou] náukou o právnych úkonoch, podľa ktorej sú účinky prejavu vôle určované s odkazom tak na „Willenstheorie“, ako aj na „Erklärungstheorie“.

46 — Pozri bod 5 vyššie, v ktorom je predmetné zmluvné ustanovenie uvedené.

47 — Pozri SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht, c. d., s. 366. Iné riešenie by dávalo adresátovi príliš veľký priestor na zmanenie doručenia. Opačné riešenie by aj v týchto prípadoch navyše nevyhnutne viedlo k tomu, že by bolo písomnosť potrebné prekladať do jazyka prijímajúceho členského štátu. Autor ďalej poukazuje na to, že nevyhnutnosť prekladu by odporovala cieľom nariadenia č. 1348/2000, ktorého predmetom je s prihliadnutím na ochranu adresáta práve obmedziť nutnosť prekladu z dôvodu jeho nákladnosti a trvania a tým všeobecne zjednodušiť a urýchliť doručovanie.

48 — Uznesenie zo 6. septembra 2006, T-366/04, Zb. s. II-65, body 43 a 44.

činnosti zmluvne dohodne, že písomný styk medzi zmluvnými stranami a úradmi a verejnými inštitúciami bude prebiehať v jazyku odosielajúceho členského štátu. Keďže však ide iba o vyvrátiteľnú domnienku, adresát má naďalej možnosť vyvrátiť ju podľa ustanovení o dokazovaní platných v členskom štáte, v ktorom prebieha občianskoprávne konanie.

82. To však všeobecne nemôže platiť o spotrebiteľských zmluvách, pretože podľa objektívnych kritérií nemožno klásť písomný styk laického spotrebiteľa na rovnakú úroveň, ako je konanie a písomný styk podnikateľa. Z tohto dôvodu sa odpoveď na druhú otázku obmedzuje iba na osobitný prípad, keď podnikateľ pri výkone podnikateľskej činnosti zmluvne dohodne, že písomný styk medzi zmluvnými stranami a úradmi a verejnými inštitúciami bude prebiehať v jazyku odosielajúceho členského štátu.

D — O tretej prejudiciálnej otázke

83. Svojou treťou otázkou sa Bundesgerichtshof v podstate pýta, či sa z dôvodu chýbajúceho prekladu nemôže adresát

v zásade odvolať na článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000, pokiaľ v rámci výkonu svojej podnikateľskej činnosti uzavrie zmluvu, v ktorej dohodne, že písomný styk bude prebiehať v jazyku odosielajúceho členského štátu.

84. Z odôvodnenia č. 8 nariadenia č. 1348/2000 vyplýva, že „na dosiahnutie efektívnosti tohto nariadenia sa možnosť odmietnuť doručenie písomností obmedzuje iba na výnimočné situácie“. V práve Spoločenstva sa musia výnimky vykladať reštriktívne podľa zásady *singularia non sunt extendenda*⁴⁹.

85. Kancelária Grimshaw sa vo svojich pripomienkach k druhej otázke odvoláva na to, že z hľadiska právnej teórie neexistuje dôvod, prečo by malo mať zmluvné ustanovenie medzi dvoma subjektmi súkromného práva, ktoré sa má z vôle strán uplatňovať iba pri plnení zmluvy, obmedzujúci účinok na zákonné subjektívne právo byť vypočutý.

49 — Pozri rozsudok z 9. septembra 2003, Jaeger, C-151/02, Zb. s. I-8389, bod 89. V tejto veci Súdny dvor rozhodol, že ako výnimkám z režimu Spoločenstva o organizácii pracovného času zavedeného smernicou Rady 93/104/ES z 23. novembra 1993 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Ú. v. ES L 307, s. 18; Mim. vyd. 05/002, s. 197) sa odchýlnym ustanoveniam uvedeným v článku 17 tejto smernice musí dať taký výklad, ktorý obmedzí ich pôsobnosť výlučne na to, čo je nevyhnutné na ochranu záujmov, ktorú tieto odchýlné ustanovenia umožňujú poskytnúť.

86. Takému extenzívnemu výkladu článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 bráni predovšetkým body 10.2 a 10.4 zmluvy o architektonické dielo, v ktorých bolo dohodnuté, že „výlučne príslušným na rozhodovanie sporov je súd v Berlíne“ a že zmluva o architektonické dielo sa riadi nemeckým právom. Toto zmluvné ustanovenie v spojení s doložkou o jazyku, v ktorej sa dohodlo, že písomný styk s úradmi a verejnými inštitúciami⁵⁰ odosielaajúceho členského štátu bude prebiehať v jazyku odosielaajúceho členského štátu, predstavuje platné a konkrétne vzdanie sa základného práva.⁵¹ To v prejednávanej veci konkrétne znamená, že súhlasom s príslušnosťou súdov odosielaajúceho členského štátu je vlastne zároveň daný súhlas s tým, aby sa v danom občianskoprávnom konaní používal jazyk konania platný v tomto štáte. Obdobne je to v prípade rozhodcovských doložiek, v ktorých si strany medzinárodných zmlúv vopred dobrovoľne určia jazyk arbitráže.

87. Ako správne poznamenala Komisia⁵², zmluvné ustanovenie o používaní nemeckého jazyka medzi kanceláriou Grimshaw a IHK Berlin je súčasťou zmluvy, ktorá je

pre plnenie tejto zmluvy rozhodujúca. Táto súčasť zmluvy sa netýka iba písomného styku súvisiaceho s plnením zmluvy, ale zahŕňa aj písomný styk v prípade nezhôd o zmluvných povinnostiach, ako i písomný styk spojený so súdnym sporom, ktorého predmetom tieto nezhody sú.

88. Nevyhnutnosť prekladať písomnosť z jazyka odosielaajúceho členského štátu do jazyka prijímajúceho členského štátu už v takom prípade nie je možné zdôvodňovať ochranou záujmov adresáta. Kto sa s druhou stranou v zmluve uzavretej medzi podnikateľmi dobrovoľne dohodne na určitom jazykovom režime písomného styku, nemôže sa neskôr dovolávať, že mu pri uplatňovaní tohto jazykového režimu nebola zabezpečená ochrana jeho záujmov. Inak by sa tým naplnil obsah *venire contra factum proprium*⁵³. Požiadavka prekladať prílohy do jazyka prijímajúceho členského štátu už v takom prípade nepatrí do rámca ochranného účelu, aký má právo odmietnuť prevzatie písomnosti zakotvené v článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000; súhlas s takýmto zmluvným jazykovým režimom

50 — Rada by som poukázala na podobnosť pojmu „verejná inštitúcia“ s pojmom „štátny orgán“. Pozri bod 39 vyššie.

51 — Podľa FISCHINGER, P.: Der Grundrechtverzicht. In: *JuS*, 2007, s. 808, treba pod pojmom „vzdanie sa základného práva“ („Grundrechtverzicht“) rozumieť súhlas nositeľa základného práva s konkrétnym zásahom do základných práv.

52 — Pozri pripomienky Komisie, body 31 a 32.

53 — Predovšetkým v románskych právnych poriadkoch sa používa skôr výraz *nemo auditur suam propriam turpitudinem allegans*.

vlastne len potvrdzuje nezáujem o preklad do jazyka prijímajúceho členského štátu, čím právo odmietnuť prevzatie na základe článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 stráca svoje opodstatnenie.

jazyk, ktorému nerozumie. Spotrebiteľovi, ktorý nerozumie jazyku „nanútenému“ podnikom, by bolo opodstatnené priznať právo odmietnuť prevzatie nepreložených príloh⁵⁶.

89. V opačnom prípade by musela byť písomnosť preložená do jazyka prijímajúceho členského štátu⁵⁴ dokonca aj vtedy, keď po prvé existuje zmluva uzatvorená medzi stranami pri výkone ich podnikateľskej činnosti, v ktorej sa dohodlo, že písomný styk s úradmi a verejnými inštitúciami odosielajúceho členského štátu bude prebiehať v jazyku odosielajúceho členského štátu, po druhé súdna príslušnosť bola priznaná súdom odosielajúceho členského štátu a po tretie bolo za rozhodné právo zvolené právo odosielajúceho členského štátu. Takýto výsledok by však bol v rozpore s účelom nariadenia č. 1348/2000⁵⁵.

90. Na záver chcem ešte pripomenúť, že takéto riešenie by nebolo primerané v prípade cezhraničných spotrebiteľských zmlúv. V takom prípade by mohla najsilnejšia strana, čiže podnik, nanútiť strane so slabším postavením, ako napríklad spotrebiteľovi,

91. Na tretiu otázku preto treba odpovedať tak, že článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že adresát nemôže s odvolaním sa na toto ustanovenie odmietnuť prevziať prílohy pripojené k návrhu na začatie konania, ktoré síce nie sú vyhotovené v jazyku prijímajúceho členského štátu, no sú vyhotovené v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorý si strany v zmluve uzavretej pri výkone podnikateľskej činnosti zvolili za jazyk, v ktorom bude prebiehať písomný styk s úradmi a verejnými inštitúciami odosielajúceho členského štátu, pokiaľ pri výkone podnikateľskej činnosti uzavrel zmluvu, v ktorej dohodol, že písomný styk s úradmi a verejnými inštitúciami odosielajúceho členského štátu bude prebiehať v jazyku tohto štátu, a zaslané dokumenty sa týkajú tohto písomného styku a sú vyhotovené v dohodnutom jazyku.

54 — Pozri SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht, c. d., s. 366.

55 — Pozri bod 44 vyššie.

56 — Pozri SUJECKI: Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht, c. d., s. 336, ktorý v takom prípade vidí osobitnú potrebu chrániť adresáta — spotrebiteľa, ktorá však chýba v prípade zmluvy uzavretej stranami pri výkone podnikateľskej činnosti.

VI — Návrh

92. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Bundesgerichtshof takto:

1. Článok 8 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade doručovania písomnosti s prílohami má adresát právo odmietnuť prevzatie, aj keď v jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, nie sú vyhotovené len prílohy doručovanej písomnosti.
2. Článok 8 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1348/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že existuje vyvrátiteľná domnienka, že adresát písomnosti rozumie jazyku odosielaajúceho členského štátu v zmysle uvedeného nariadenia, pokiaľ pri výkone podnikateľskej činnosti zmluvne dohodne, že písomný styk medzi zmluvnými stranami a úradmi a verejnými inštitúciami bude prebiehať v jazyku odosielaajúceho členského štátu. Keďže však ide iba o vyvrátiteľnú domnienku, adresát má naďalej možnosť vyvrátiť ju podľa ustanovení o dokazovaní platných v členskom štáte, v ktorom prebieha občianskoprávne konanie.
3. Článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že adresát nemôže s odvolaním sa na toto ustanovenie odmietnuť prevziať prílohy pripojené k návrhu na začatie konania, ktoré síce nie sú vyhotovené v jazyku prijímajúceho

členského štátu, no sú vyhotovené v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorý si strany v zmluve uzavretej pri výkone podnikateľskej činnosti zvolili za jazyk, v ktorom bude prebiehať písomný styk s úradmi a verejnými inštitúciami odosielajúceho členského štátu, pokiaľ pri výkone svojej podnikateľskej činnosti uzavrel zmluvu, v ktorej dojednal, že písomný styk s úradmi a verejnými inštitúciami odosielajúceho členského štátu bude prebiehať v jazyku tohto štátu, a zaslané dokumenty sa týkajú tohto písomného styku a sú vyhotovené v dohodnutom jazyku.